

EPIGRAFIA VISIGÒTICA EN EL TEMPLE DE SANT MARTÍ DE MATA (MATARÓ)

En l'any 1955 es feren unes excavacions en l'antic temple de Sant Martí, situat en el veïnat de Mata, terme de Mataró; fou amb motiu de col·locar en el mateix una nova ara magna de pedra.

En remoure el terreny del presbiteri aparagueren tres sitges romanes excavades en el terreny granític del lloc. Fou buidada completament una i donà abundós material romà i medieval i l'altre de més avançat fins potser del segle XVI. Prop de les sitges es trobà par d'un dipòsit cilíndric fet a base de material de picadís i unes peces de terra cuita de 0'30 × 0'30 i 0'04 de gruix i restes de «mensa oleorum» de pedra i altres tal volta de l'altar primitiu. Altres pedres disperses d'antiga construcció i sobre tot restes de volta amb les típiques senyals de les canyes emprades en les construccions pre-romàniques i una pedra de molí de mà¹.

L'aportació més interessant fou la descoberta de làpides de marbre blanc molt fragmentades, de les que destaquem les que contenien epigrafia que transcrivim:

1. làpida: [GENIT]RICIS
 C]UM SU[M...
 SANCTO[RUM]

2. làpida: IWONNI aquesta làpida és dividida en dos sectors

3. làpida: IL LE

NI els caràcters són molt borrosos és per tant impossible precisar més sobre la mateixa.

Estudiades pel doctor Josep Vives, ens suggerí que la primera possiblement podria pertànyer a una dedicació de basílica a la

¹ Una nota sobre aquestes excavacions es pot veure en la *Comunicación de don Mariano Ribas y Bertrán* en la «VIII Reunión de la Comisaría Prov. de Excav. arq. de Barcelona». *Informes y Memorias*, n.º 32, pp. 92-95.

Mare de Déu o amb relíquies de la Verge i sants. La segona podria ésser una inscripció funerària; totes típicament visigòtiques i datables del segle VII. Totes aquestes restes aparagueren a sols 0'40 m. de profunditat.

En l'estrem oposat del temple es feu altre prospecció i es descobrí una cavitat soterrània o cambra revestida de parts de «mamposteria», de la que en sortia una galeria d'uns dos metres de llargada. Coincidia aquesta construcció amb altra sitja romana que no fou buidada.

Del detingut estudi dels materials aportats, i tenint en compte els testimonis de construccions semblants a Sant Cugat de Traià (Argentona), Sant Cristòfol de Cabrils i altres, dividim la història del temple de Sant Martí en tres períodes cíclics ben definits:

a) Una vila romana de conreu: sitges, molí, paviments «opus testaceum», «dolia», «tegulae».

b) Fàbrica pre-romànica: fragments d'ares, volta encanyisada, «mensae oleorum», làpides visigòtiques: el temple.

c) Cambra soterrània, ara del segle XV i pedres d'arc possiblement toral. Aquesta última etapa cobriria els temps de l'existència d'un segon temple possiblement ja romànic.

Cal remarcar com la planta del temple a través del temps ha conservat l'estructura rectangular; és un cas semblant a l'antic temple pre-romànic de Tona, consagrat pel bisbe Gotmar, de Vic, en l'any 888.

Seguint les modernes orientacions en arqueologia, els materials principals s'han conservat «in situ», en el presbiteri, en el seu sòl i mur lateral esquerre. La Junta d'Obra de Mata i les institucions «Obra de Sant Francesc», que treballen en l'arxiprestal de Mataró en l'estudi, conservació i restauració del patrimoni històric de l'església i encara el Museu i Arxiu històric arxiprestal de Mataró, exerceixen la tutela d'aquestes obres i treballs.

Prescindim de l'última etapa del temple, que cobreix l'època renaixement y barroc, que res tenen a veure amb aquesta comunicació.

LLUÍS FERRER I CLARIANA